

СПІВАВТОРСТВО У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА НОВІ ВИКЛИКИ

Ольга ЯВОР

*доктор юридичних наук, професор кафедри цивільно-правової
політики, права інтелектуальної власності та інновацій
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

У цифрову епоху співавторство змінюється не лише як форма творчості, а й як правовий інститут. Співавторство з колегами з інших дисциплін чи держав інтегрує унікальні компетенції та перспективи, стимулюючи появу інноваційних концепцій і збагачуючи наукові проєкти множинними інтерпретаціями. Міждисциплінарна колаборація полегшує обмін методологіями та інсайтами, сприяючи кар'єрному зростанню та професійному вдосконаленню вчених. Крім того, це дозволяє глибше розглянути питання, застосувати різні методи аналізу та уникнути однобічності у висновках, що підвищує надійність і правдивість отриманих результатів.¹ У Директиві ЄС 2019/790 про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку від 17.04.2019 р. вказано, що швидкий розвиток технологій продовжує трансформувати способи створення, виробництва, розповсюдження і використання творів та інших об'єктів, продовжують з'являтися нові бізнес-моделі та нові суб'єкти.²

Актуальність теми зумовлюється масовим переходом на хмарні сервіси (Google Docs, Authorea, Fidus Writer, Overleaf), колаборативні платформи (GitHub, GitLab) та до ШІ-помічників типу GitHub Copilot і Copilot у Microsoft 365³. Особливо актуальним є використання GitHub Copilot у розробці коду: науковці відзначають, що ШІ-моделі генерують фрагменти, які можуть бути похідними від публічного коду, що веде до складних питань, чи є користувач лише співавтором, чи використовує вже захищені твори без відповідної ліцензії⁴. Використання фрагментів

¹ Переваги співавторства в наукових статтях. URL: <https://nim.media/articles/perevagi-spivavtorstva-v-naukovikh-stattiyakh>

² Директива ЄС 2019/790 про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС від 17.04.2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-19#Text

³ Цифрові інструменти для науковців URL: <https://nauka.gov.ua/information/tsyfrovii-instrumenty-dlia-naukovtsiv/>

⁴ Литвиненко М.В. оптимізація розробки програмного забезпечення за допомогою GitHub Copilot. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/59-1.pdf>

коду, згенерованих Copilot, іноді викликає питання щодо авторських прав та відповідності стандартам розробки.⁵

Українські науковці з ІТ-права підкреслюють, що цифрове середовище знижує бар'єри співпраці, але втілюється в нових ризиках щодо визначення творчого внеску, фіксації ліцензійних угод (наприклад, GitHub Copilot працює в рамках загальної угоди користувача, а не класичного авторського договору) та відповідальності за порушення авторських прав⁶. У результаті творчої роботи веб-програміста, дизайнера, копірайтера виникають об'єкти авторського права: у веб-програміста – на програмний код, можливо структуру сайту, у дизайнера – на дизайн сайту, створені логотипи, ілюстрації, у копірайт ера – на написані тексти. У даному випадку важливо виокремити кожен елемент (об'єкт авторського права) та чітко встановити, хто є автором того чи іншого твору⁷. Стаття 13 Закону України “Про авторське право і суміжні права” прямо визначає, що співавторами є особи, “спільною творчою працею яких створено твір”; авторське право на такий твір належить всім співавторам незалежно від того, чи він становить одне нерозривне ціле, чи складається із частин⁸.

Традиційно, експерти з інтелектуальної власності розкривають співавторство як спільну творчу працю, та виокремлюють такі характеристики співавторства:

- 1) факт спільної творчої праці осіб над єдиним об'єктом;
- 2) факт творчого внеску кожного зі співавторів;

3) створений спільною творчою працею об'єкт є єдиним цілісним твором, що об'єднується єдиним творчим задумом, концепцією, ідеєю. Такий твір неможливо поділити на частини без втрати його цілісності та первісного значення відповідно до творчого задуму.⁹

Дюкарева-Бержаніна Катерина Юріївна вважає, що для встановлення факту співавторства з виникненням відповідних правовідносин між особами, необхідно встановити факт єдиного творчого задуму, у результаті втілення якого створюється цілісний твір.

⁵ Research: quantifying GitHub Copilot's impact on developer productivity and happiness URL: <https://github.blog/news-insights/research/research-quantifying-github-copilots-impact-on-developer-productivity-andhappiness>.

⁶ ІТ право / за заг. ред. проф. О. С. Яворської. – Львів: Видавництво «Левада», 2017. – 470 с, С. 51

⁷ Царик Олеся. Авторські права на веб-сайт. <https://www.tsarik.com.ua/blog/avtorski-prava-na-web-site/#:~:text=%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80.....D0%B9%D1%82!>

⁸ Закон України “Про авторське право і суміжні права” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

⁹ Дюкарева-Бержаніна Катерина Юріївна Охорона прав інтелектуальної власності співавторів творів науки [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право/ Дюкарева-Бержаніна Катерина Юріївна ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Львівський національний університет імені Івана Франка – Львів, 2019. – 222 с. С. 65

Твір має сприйматися як єдине ціле, незалежно від виду співавторства. Якщо і можливо виокремити якусь його частину як самостійний об'єкт, то без неї твір втратить свою цілісність як результат первісного творчого задуму.¹⁰

цифровому середовищі ємнісно важливо чітко розмежовувати **співавторів**, які роблять **оригінальний творчий внесок** (скажімо, автори розділів наукової монографії, розробники унікального коду чи творці автентичного аудіовізуального контенту), від **виконавців технічних функцій** – редакторів, перекладачів, копірайтерів чи коментаторів, які **не** набувають статусу співавторів за відсутності істотного творчого компонента.

Проблема формального співавторства особливо загострюється під час подання статей до міжнародних видань, а також журналів, індексованих у Scopus і Web of Science. Саме тут редакції все частіше ставлять запитання не лише «скільки авторів?», а й «хто і що реально зробив?». **Перший автор (First Author)** – це дослідник, який зробив найбільший внесок у створення статті.¹¹

Зазвичай саме *перший автор*: ініціює ідею дослідження; розробляє концепцію та методологію; виконує основну частину дослідження; пише більшу частину тексту статті; координує роботу інших авторів. *Кореспондуючий автор* (Corresponding Author) – відповідає за комунікацію з редакцією журналу на всіх етапах публікаційного процесу. *Співавтори (Co-authors)* – це автори, які зробили суттєвий, але не домінуючий внесок у дослідження. Особи, які виконували лише переклад, мовне редагування, технічну допомогу або консультації, неправомірно включаються до авторів. У науковій практиці вони мають бути зазначені в розділі *Acknowledgements*, а не як співавтори.¹²

Українська наукова думка вказує, що традиційні підходи до співавторства (відповідно до ст. 13 ЗУ “Про авторське право і суміжні права”¹³ та норм Книги 4 Цивільного кодексу України) спираються на уявлення про “фізично” спільну роботу двох–трьох осіб, які відомі одне одному. У цифровому правовому ландшафті автори адаптують традиційні принципи співавторства до сучасних реалій: твори

¹⁰ Дюкарева-Бержаніна Катерина Юріївна Охорона прав інтелектуальної власності співавторів творів науки [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право/ Дюкарева-Бержаніна Катерина Юріївна ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Львівський національний університет імені Івана Франка – Львів, 2019. – 222 с. С.70

¹¹ Формальні співавтори та реальні ролі в наукових статтях. <https://www.akademprostir.com/l/formalni-spivavtori-ta-realni-rol-i-v-naukovikh-stattiyakh/>

¹² Формальні співавтори та реальні ролі в наукових статтях. <https://www.akademprostir.com/l/formalni-spivavtori-ta-realni-rol-i-v-naukovikh-stattiyakh/>

¹³ Закон України “Про авторське право і суміжні права” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

генеруються віддалено – часто анонімно чи в транснаціональних колабораціях; домінує модель open-source співавторства, де ліцензії типу MIT чи GPL фактично замінюють класичні договори щодо співтворства; а цифрові метадані (редакційні треки в Google Docs тощо) об'єктивно фіксують внески кожного співавтора, хоч і не створюють юридичних наслідків.

Існування об'єктів авторського права у цифровій формі змінює можливості автора, інших осіб щодо використання таких об'єктів, а саме щодо зберігання, відтворення та модифікації.¹⁴ Ще однією тенденцією є значне зростання ролі штучного інтелекту (ШІ) як творця об'єктів авторського права. Виникає проблематика щодо правосуб'єктності штучного інтелекту. Традиційно станом на сьогодні ustalеними є кілька позицій щодо авторства штучного інтелекту: 1. Штучний інтелект є суб'єктом авторського права (маючи особливий правовий статус). 2. Суб'єктом авторського права на твори, створені штучним інтелектом є автор (володілець) майнових авторських прав на штучний інтелект (як на програмне забезпечення). 3. Твори, створені штучним інтелектом, не охороняються авторським правом через недоцільність або через відсутність оригінальності. 4. Надання спеціального режиму правової охорони об'єктам, створених штучним інтелектом. 5. Охорона об'єктів, створених штучним інтелектом за допомогою права *sui generis*.¹⁵ Водночас поки що держави не наважуються визнати штучний інтелект суб'єктом авторського права, тому більш практичними видаються позиції щодо надання спеціального режиму правової охорони об'єктам, створених штучним інтелектом, або ж їх охорона за правом *sui generis*.¹⁶

Звертаємо вашу увагу на ряд ключових викликів у сфері співавторства у цифровому середовищі:

1. ШІ-помічники та межі співавторства¹⁷ з фізичною особою - творцем.

Оскільки творчої участі людини у згенерованому неймережами контенті фактично немає, немайнові авторські права на створений, за допомогою ШІ, об'єкт не виникають. Водночас законодавство теж не наділяє такими правами штучний інтелект. Однак, на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, поширюються особливі права – *sui generis*: автори та користувачі таких програм можуть

¹⁴ Тарасенко. Л. Авторське право у цифрову епоху: основні тенденції і зміни Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2022. Випуск 75 с 61-72 С.68

¹⁵ Зеров К. О. Огляд теоретичних підходів щодо правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту у сфері авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2021. № 6. С. 25–37.

¹⁶ Тарасенко. Л. Авторське право у цифрову епоху: основні тенденції і зміни Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2022. Випуск 75 с 61-72 С.69

¹⁷ Майнові права на код та AI-об'єкти. Головні зміни в новому законі про авторське право. <https://dou.ua/lenta/articles/new-copyright-law/>

використовувати, згенерований штучним інтелектом, твір і надавати дозвіл на його використання, передавати права на використання, продавати тощо. Фактично це майнові права, які притаманні звичним творам, створеним людиною. Це мають розуміти й розробники програм, які використовують штучний інтелект: користувачі отримують усі майнові права на створені ШІ – твори.¹⁸ Отже, ШІ-моделі (наприклад, GitHub Copilot) юридично не набувають статусу **співавтора**, а функціонують виключно як **інструмент**, водночас створюючи суттєвий ризик неавторизованого використання фрагментів контенту без належної ліцензії чи згоди правовласників.

2. Цифрова трансформація та відсутність спеціальних норм¹⁹ у сфері електронної ідентифікації.

Р. Є. Еннан зазначає, що Закон України «Про авторське право і суміжні права», який було оновлено у 2022 р., не вирішує всіх проблем правового регулювання, особливо, які виникають щодо здійснення і захисту таких прав у цифровому середовищі. Особливої уваги потребують мультимедійні твори та інші твори, які існують виключно у цифровій формі, оскільки їх використання у цифровому середовищі нерідко пов'язане із комунікацією між суб'єктами, які взаємодіють у віртуальному світі.²⁰ Отже, норми ст.13 ЗУ “Про авторське право і суміжні права”²¹ передбачали співавторство як статичне, “документарне” явище, а не динамічний цифровий процес з постійними редагуваннями та варіантами твору.

Україна та ЄС оновили спільний робочий план у сфері електронної ідентифікації і довірчих послуг. План визначає пріоритетні дії, виконання яких дає змогу визнати окремі електронні довірчі послуги України у 2026 році та досягти режиму внутрішнього ринку для цих послуг із 2027 року. Взаємне визнання електронних довірчих послуг – свідчення глибокої цифрової інтеграції, якої Україна досягла завдяки послідовній роботі, довірі партнерів та реальним змінам», – зазначила

¹⁸ Майнові права на код та AI-об'єкти. Головні зміни в новому законі про авторське право. <https://dou.ua/lenta/articles/new-copyright-law/>

¹⁹ Р. Є. Еннан. Здійснення і захист авторських прав у цифровому середовищі (в мережі Інтернет) <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/issue/view/18844>, <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320285/310864> с 101-107 С.

²⁰ Р. Є. Еннан. Здійснення і захист авторських прав у цифровому середовищі (в мережі Інтернет) <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/issue/view/18844>, <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320285/310864> с 101-107 С

²¹ Закон України “Про авторське право і суміжні права” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Валерія Іонан, заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції²².

Що це означає, за умови успішного виконання Плану:

– У 2026 році ЄС визнає окремі українські електронні підписи, печатки та інші довірчі послуги, що дозволить їх законне використання в Європі.

– З 2027 року всі українські засоби електронної ідентифікації та електронні довірчі послуги будуть автоматично визнаватися в ЄС на рівних умовах з європейськими²³.

3. Міжнародний та юрисдикційний аспект.

Ідею створення електронної юрисдикції Metaverse (Метавсесвіту) з її компонентами – конституційною основою та нормативною базою, електронними судами й механізмами забезпечення юрисдикції, нейтральності й неупередженості, примусу – пропонується реалізувати, як тільки буде пройдено стадію усвідомлення того, що суспільні відносини в Metaverse матимуть іншу сутність і структуру (Костенко, & Головка, 2023, с. 111–113). Разом із тим пропозиція юридичних запобіжників може не стартувати, якщо не буде певних правових підстав. Суспільні відносини відбуваються у різних сферах, на їхній характер впливають чинники середовища, а його елементи можуть бути певним інструментарієм у досягненні мети учасниками цих відносин. Механізм правового регулювання відносин, що пов'язані з обігом об'єктів цифрового середовища, потребує вдосконалення, але це не змінює суті відносин, пов'язаних з інтересом суб'єктів публічного та приватного права у сфері інформаційних технологій²⁴. Ми погоджуємося з Ігорем Безклубий, що політика права як регулятора відносин у процесі цифрової трансформації суспільства має бути спрямована на охорону прав і свобод людини²⁵.

Цифрове середовище транснаціональне за своєю природою, а відносини співавторів нерідко охоплюють різні юрисдикції; при цьому українське законодавство позбавлене спеціалізованих норм для

²² Україна та ЄС: нові кроки в цифровій співпраці Автори Прес-офіс Міністерства Дата публікації: 31 бер. 2025, <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-ta-es-novi-kroki-v-tsifrovii-spivpratsi>

²³ Україна та ЄС: нові кроки в цифровій співпраці Автори Прес-офіс Міністерства Дата публікації: 31 бер. 2025, <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-ta-es-novi-kroki-v-tsifrovii-spivpratsi>

²⁴ Ігор БЕЗКЛУБИЙ. Правова семантика поняття "цифрове середовище". ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. ЮРИДИЧНІ НАУКИ. 1(127)/2024 С.9-16.С.14

²⁵ Ігор БЕЗКЛУБИЙ. Правова семантика поняття "цифрове середовище". ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. ЮРИДИЧНІ НАУКИ. 1(127)/2024 С.9-16.С.14

розв'язання колізій між правовими системами України, ЄС та США у сфері співавторства цифрових творів.

4. Технічні виклики.

Нові технології додають ще більше складності. Інструменти штучного інтелекту, що генерують музику, сценарії або мистецтво, розмивають питання авторства та власності; угоди все частіше мають заздалегідь визначати права на твори, створені за допомогою штучного інтелекту. Незамінні токени (NFT) пропонують нові джерела доходу, але піднімають питання щодо того, які права фактично передаються, як складаються смарт-контракти та чи застосовуються закони про цінні папери або захист споживачів... У зв'язку з цими змінами юристи, що спеціалізуються на розважальній індустрії, повинні поєднувати знання основ інтелектуальної власності з глибокими технічними та нормативними знаннями – розробляти адаптивні роаяліти для стрімінгу, забезпечувати дотримання вимог у кампаніях інфлюенсерів, складати положення про штучний інтелект та NFT, а також захищати творців у безмежній цифровій економіці» (Caroline Eastman. How Technology Has Changed Entertainment Law? // Geek Vibes Nation (<https://geekvibesnation.com/how-technology-has-changed-entertainment-law/>). 19.12.2025)²⁶. Також виникають суперечки між платформами зображень і власниками ІІІ. Лондонська компанія Stability AI виграла справу у Високому суді Лондона щодо законності використання штучним інтелектом великих обсягів захищених авторським правом даних без дозволу (справа Getty Images v. Stability AI). Фотоагентство Getty Images звинуватило Stability AI у порушенні авторських прав, заявивши, що компанія безконтрольно використовувала мільйони зображень із її бази даних для навчання моделі Stable Diffusion, яка створює зображення за текстовими запитами. Проте суд відхилив більшість звинувачень, визнавши, що сама модель не є «копією, яка порушує авторські права», оскільки не зберігає і не відтворює оригінальні роботи. Водночас у Getty Images заявили, що рішення демонструє необхідність запровадження суворіших вимог до прозорості у сфері штучного інтелекту. Таким чином, рішення Високого суду стало одним із найважливіших прецедентів у правовому регулюванні штучного інтелекту та авторських прав у Європі.²⁷

²⁶ Актуальні проблеми інтелектуальної власності в інформаційній сфері. Інформаційно-аналітичний дайджест № 12 (грудень) 2025. Заснований Відділом з охорони інтелектуальної власності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.с. 237 С. 99. https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/akt_problem_intelekt_vlasnosti/2025/2025_Akt_ualni_problemu_no12.pdf

²⁷ Компанія Stability AI виграла справу у Getty Images щодо використання зображень для навчання ІІІ. Сдово- юридична газета 4 листопада 2025//sud.ua/uk/news/abroad/345402-kompaniya-stability-ai-vyigrala-delo-v-getty-images-otnositelno-ispolzovaniya-izobrazheniy-dlya-obucheniya-ii

Зростання можливостей Інтернету збільшило використання анонімності та псевдонімності в електронних комунікаціях. Як користувачі Інтернету можуть зберегти переваги конфіденційності, борючись із зловживаннями декількох анонімних і псевдонімних людей? У реальному світі ідентичність перебуває в тому, як людина визнається і несе відповідальність за свої дії; в кіберпросторі ідентифікація потенційно є лише ідентифікатором користувача²⁸. М.Е. Кабай добре підсумовує питання в своїй роботі «Анонімність і псевдонімність у кіберпросторі»: «В чатах і багатокористувацьких підземеллях анонімність дозволяє розквіт уявних відступів від суворої ідентичності учасників, соціального статусу, особистості, статі та гендерних уподобань, політичної приналежності, національного походження та релігії»²⁹. Отже, навіть технічні виклики підкреслюють необхідність визначення внеску алгоритма ШІ як "співавтора".

Сьогодні особливий інтерес громадськості викликають останні позови авторів проти розробників систем генеративного штучного інтелекту (ШІ)³⁰. Наприклад, у США художники звернулися до суду проти компаній, що створили арт-генератори ШІ, такі як Stability AI і Midjourney, а також до платформи портфоліо художників DeviantArt, яка недавно впровадила свій власний арт-генератор ШІ DreamUp. Позов виник у зв'язку з використанням мільйонів творів без дозволу від їхніх власників та без виплати винагороди за використання для машинного навчання.³¹

Один із цікавих кейсів стосується авторки коміксів «Zarya of the Dawn», яка використала ілюстрації, створені за допомогою ШІ Midjourney, у своїй книзі коміксів³². У результаті Бюро з авторського права США відмовило у наданні свідчення про авторське право на ці зображення авторці коміксу, наголошуючи на тому, що авторське право охороняє тільки творчий внесок, створений людиною. Тому ілюстрації, згенеровані ШІ, не захищені авторським правом, у той час як текст коміксу та творче оформлення книги підпадають під авторське право. У

²⁸ Кошлата А.В. Анонімність як засада для деіндивідуації мовної особистості в інтернет комунікації. «Молодий вчений» • № 5.1 (69.1) • May, 2019 p.c.118-121.C.118

²⁹ Kabay M.E. Anonymity and pseudonymity in cyberspace: Deindividuation, incivility and lawlessness versus freedom and privacy. Annual Conference of the European Institute for Computer Anti-virus Research (EICAR). Munich. 1998. URL: <http://www2.norwich.edu/mkabay/overviews/anonpseudo.htm>

³⁰ Експертна думка. Авторські права на об'єкт, створений штучним інтелектом. Тетяна Харебава. <https://uba.ua/ukr/news/ekspertna-dumka-avtorsk-prava-na-obkt-stvorenijj-shtuchnim-ntelektom>

³¹ Художниці подали позов проти Stability AI, Midjourney та DeviantArt. <https://gamedev.dou.ua/news/ai-vs-artists-lawsuit/>

³² Експертна думка. Авторські права на об'єкт, створений штучним інтелектом. Тетяна Харебава. <https://uba.ua/ukr/news/ekspertna-dumka-avtorsk-prava-na-obkt-stvorenijj-shtuchnim-ntelektom>

деяких випадках охорона авторським правом може бути надана контенту, якщо буде доведено суттєвий внесок автора (людини) у створення відповідного контенту.³³

Суд Європейського Союзу у своїх рішеннях наголошує, що авторське право застосовується тільки до творів, які є результатом оригінального інтелектуального внеску їх автора (рішення CJEU C-5/08 Infopaq International A/S проти Danske Dagbaldes Forening).³⁴ Це означає, що об'єкти, створені за допомогою штучного інтелекту, можуть отримати захист авторського права лише у разі значного **впливу людини під час їх створення**. Проте визначення того, що вважається значним і творчим внеском людини, залишається складним і суперечливим питанням. Таким чином, як правило, контент, створений виключно штучним інтелектом, не захищається авторським правом.³⁵

Підсумовуючи зазначимо, що у цифровому середовищі традиційні підходи до співавторства зберігають актуальність, чітко розмежовуючи оригінальний творчий внесок співавторів від технічних функцій редакторів чи перекладачів. ШІ-моделі, як GitHub Copilot, лишаються інструментами, а не співавторами, провокуючи ризики порушення авторських прав через використання захищених фрагментів. Транснаціональна природа цифрового простору породжує юрисдикційні колізії між Україною, ЄС та США, які на сьогодні вітчизняним законодавством не врегульовані, вимагаючи доктринального осмислення співавторства у цифровому середовищі та законодавчих новацій.

³³ Zarya of the Dawn: How AI is Changing the Landscape of Copyright Protection. March 06, 2023. <https://jolt.law.harvard.edu/digest/zarya-of-the-dawn-how-ai-is-changing-the-landscape-of-copyright-protection>

³⁴ Рішення CJEU C-5/08 Infopaq International A/S проти Danske Dagbaldes Forening <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0005>

³⁵ Експертна думка. Авторські права на об'єкт, створений штучним інтелектом. Тетяна Харебава. <https://uba.ua/ukr/news/ekspertna-dumka-avtorsk-prava-na-obkt-stvoreniij-shtuchnim-ntelektom>